

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	19-1/21-15448-016
Otsuse kuupäev	19. apr 2022
Komisjoni koosseis	Esimees Aase Sammelselg, liikmed Anastasia Nezgovorova, Veiko Kopamees
Tarbija	
Kaupleja	Elektrilevi OÜ, 11050857
Tarbija nõue	Kahju hüvitamine.
Asja läbivaatamise aeg	30. märts 2022

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. Osaühingul Elektrilevi hüvitada tarbijale lepingu rikkumisega tekitatud kahju summas 200,00 (kakssada) eurot.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalveameti kodulehel avaldamisele järgmisest päevast teatama otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 26.augustil 2020 võrgulepingu nr 8834596675, millega kaupleja võttis enesele kohustuse osutada tarbija liitumispunktis (Laiaküla tee, Viimsi vald) võrguteenust ja tarbija kohustus tasuma võrguteenuse eest kaupleja hinnakirja järgi.

8.oktoobril 2021 ajavahemikus 15:35:34 – 15:35:45 toimus tarbija liitumispunktis elektrikatkestus. Pärast voolu taastumist ei töötanud tarbimiskohas asunud külmik Whirlpool. Külmkapi rikke leidmise ja parandamise kulu tarbijale oli 255,24 eurot.

Tarbija väidab, et kaupleja on võrgus toimunud elektrikatkestust ja kiireid pingemuutusi tunnistanud. Kaupleja on koostanud tarbijate huve piiravad tüüptingimused, mille alusel püüab vabaneda vastutusest.

Tarbija nõuab kauplejalt 200,00 eurot, mis vastab koduse vara kindlustuslepingus kindlustusvõtja omavastutuse osale.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja leiab, et tarbija nõue ei ole põhjendatud. Elektrikatkestusest ei tekkinud tarbimiskohas mittestandardseid toitepingeid. Kauplejal on õigus teha tarbimiskohas rikke korral katkestusi või lubada katkestuste tekkimist avariilukorras. Keskpingevõrgus toimuvate ümberlülitamistega võivad kaasneda kiired toitepinge muutused, sh toitepinge

lohud, mida võrguettevõtja ei pea mõistlikult kalkuleerides võimalikuks kontrollida. Selliste muutustega tuli tarbijal arvestada lepingu tüüptingimuste p 4 alusel.

Võrguettevõtjal on lubatud elektrienergia edastamise katkestused kuni 16 tundi, mida kõnealusel juhul ei ületatud; kiirete pingemuutustega kaasnevate tagajärgede eest kaupleja ei vastuta.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse § 51 järgi lahendatakse vaidlus lähtudes esitatud nõudest, võttes arvesse poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja esitatud tõendid.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Esitatud tõenditest saab järeldada, et poolte õigussuhe põhineb võrguteenuse osutamise lepingul elektrituruseaduse (EtS) § 65 lg 1 tähenduses.

EtS § 65 lg 1 järgi lasub võrguettevõtjal muu hulgas kohustus võimaldada teenuse saajal kasutada liitumispunktis võrguteenuseid (p 3) ning kohustus edastada oma võrgus elektrienergiat liitumispunktini (p 4).

Poolte vahel puudub vaidlus selles, et tarbija liitumispunktis oli 8.oktoobril 2021 lühiajaline katkestus (11 sekundit), mille kestel ei olnud tarbija sisejuhtmestikku ühendatud elektriseadmetel ja -tarvititel võimalik elektrienergiat kasutada. Tarbija väidab, et võrgus toimunud kiirete pingemuutuste tõttu tekkis tarbimiskoha sisevõrku lülitatud külmkapi Whirlpool rike.

Pooled vaidlevad selles, kas kaupleja on külmkapi rikke eest vastutav või mitte.

Komisjon selgitab, et lepingulises suhtes kahju hüvitamise nõude esitamisel peab kahjustatud isik tõendama kahju olemasolu ja suurust; samuti seda, et teine lepingu pool on oma kohustust rikkunud ning et kahju tekkimine on kahju tekitaja tegevuse või tegevusetuse tagajärg. Kahju tekitaja peab tõendama, et ta ei saanud sellisel viisil kahju tekkimist lepingu sõlmimisel ette näha; samuti seda, et kahju ei ole nõutavas ulatuses tekkinud või et selle eest on osaliselt või täielikult vastutav kahjustatud isik ise.

Tarbija väidab, et tal on võrgupingete kõikumise tõttu tekkinud kahju 200,00 euro ulatuses. Tarbija väide on kooskõlas Raud OÜ akt / hinnapakkumusega, millega on tõendatud, et külmkapp peale volukatkestust ei töötanud (paneelil tulukesed ei põle). Külmiku töökorda seadmiseks oli vaja vahetada elektroonikamoodul C00480345 BM7 CENTAURO PROGRAMMED BOARD. Vea tuvastanud ettevõtja hinnangul oli rikke võimalikuks põhjuseks volukatkestus.

Tarbija on 17.novembri 2021 maksekorraldusega nr 24 tasunud OÜ-le Raud 225,24 eurot; makse selgitusena on märgitud „Külmkapi Whirlpool remont”; maksesumma vastab 22.oktoobri 2021 pakkumusele. Seega on tarbijal tekkinud otsene varaline kahju VÕS § 128 lg 3 tähenduses.

Tarbija on esitanud kindlustuslepingu, mille järgi on koduse vara kahjustamise riski realiseerumise korral kindlustusvõtja omavastutus 200,00 eurot, millises ulatuses nõuab tarbija kauplejalt kahju hüvitamist. Kaupleja ei ole tarbijal kahju tekkimist ega selle suurust kahtluse alla seadnud.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et tarbija on tõendanud temal otsese varalise kahju tekkimise (vara kahjustumise) ja selle ulatuse (200,00).

Kaupleja ei ole vaidlustanud tarbija poolt nimetatud ajal tarbija mõõtepunktis elektrikatkestuse toimumist. Kaupleja on esitanud väljavõtte lepingus märgitud mõõtepunkti 38ZEE-00762250-C arvesti salvestisest, millega on tõendatud, et 8.oktoobril 2021 ajavahemikus 15:35:34 kuni 15:35:45 oli mõõtepunktis elektrikatkestus.

Kaupleja selgituste järgi oli lühiajalise elektrikatkestuse põhjuseks kauplejale kuuluva kaabli rike Kallavere-Agro keskpingeliinil. Katkestuse tõttu toimus Laiaküla elektrivarustuse automaatne ümberlülitumine. Sündmus võis põhjustada kiireid pingemuutusi, kuid mittestandardset pinget ei tekkinud. Kaupleja ei ole viimase väite kinnitamiseks tõendeid esitanud.

Komisjoni hinnangul on tarbija selgitus külmkapi rikke tekkepõhjusest eluliselt usutav ja kooskõlas rikke tuvastanud ettevõtja seisukohaga. Ehkki kaupleja on nimetanud tarbija selgitust „väidetavaks põhjuseks”, ei ole kaupleja oma selgitustes esile toonud mingit muud põhjendust, mis kummutaks tarbija selgituse või seaks põhjusliku seose elektrikatkestuse (voolu edastamise katkemise ja taaslülitumise) ning külmkapi rikke vahel kahtluse alla. Kaupleja ei ole esile toonud mingeid asjaolusid ega esitanud mingeid tõendeid, millest saaks järeldada külmkapi rikkele muid tekkepõhjusi, sh tarbijast tingitud põhjusi. Puuduvad mistahes tõendid kinnitamaks, et külmkapi rike oleks tekkinud ka juhul, kui elektrikatkestusest tekkinud pingekõikumisi ei oleks olnud.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et tarbija külmkapi rike ja sellest tekkinud kahju on põhjuslikus seoses 8.oktoobril 2021 toimunud lühiajalise elektrikatkestusega.

Järgnevalt hindab komisjon kaupleja kohustuste täitmist ja vastutust võimaliku lepingu rikkumise eest.

Kaupleja on võtnud lepinguga kohustuse osutada tarbijale võrguteenust. Komisjoni hinnangul on lepingust tulenevaks põhikohustuseks võrgu kaudu elektrienergia katkematu edastamine. Vaidlust ei ole selles, et elektri edastamises esines planeerimata katkestus, mida tuleb objektiivselt pidada võrgulepingust tekkinud põhikohustuse rikkumiseks. Komisjoni arvates võib ootamatu katkestuse tekkimist pidada lubatavaks üksnes viisil, et elektri edastamise kohustuse taastamine (sisse lülitamine) toimub tarbijate sisevõrguga ühendatud elektriseadmete ja -tarvitite kahjustamiseta.

Komisjon ei nõustu kauplejaga selles, et kaupleja vastutus elektrikatkestuste tagajärgede eest on piiratud üksnes võrguteenuste tasu vähendamisega. Võrguteenuste kvaliteedinõuded ja võrgutasude vähendamise tingimused kvaliteedinõuete rikkumise korral on kestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 6.aprilli 2005 määrusega nr 42. Määruse reguleerimisalaks on võrguettevõtjale oma teeninduspiirkonnas osutatavate võrguteenuste üldised kvaliteedinõuded ning kvaliteedinõuete rikkumise korral võrgutasude vähendamise tingimused.

Kõnealuse tarbijavaidlusega ei ole hõlmatud kaupleja poolt osutatavate võrguteenuste üldise kvaliteedi kontrollimine ja hindamine ega ka võimaliku kvaliteedinõuete rikkumisega kaasneva võrguteenuse tasu vähendamise küsimus. Elektrituruseaduse sätetest (EtS) ega ka eelosundatud määruse nr 42 nõuetest ei saa teha järeldust, et tarbijal puudub õigus nõuda kauplejalt kahju hüvitamist lepinguõiguse üldiste põhimõtete alusel.

EtS § 87 järgi tuleb võrgulepingus muu hulgas ära näidata andmed selle kohta kuidas korraldatakse tarbijale hüvitise maksmine või muul viisil lepingu rikkumise hüvitamine olukorras, kui osutatavate teenuste kvaliteet ei ole lepingutingimustega kooskõlas. Ka elektrituruseadusest ei tulene, et kaupleja vastutus oleks piiratud üksnes võrguteenuse tasu vähendamisega.

Seega kuuluvad vaidluse lahendamisel kohaldamisele võlaõigusseaduse 7. peatükis sisalduvad kahju hüvitamist reguleerivad sätted.

VÕS § 127 järgi on kahju hüvitamise eesmärgiks kahjustatud isiku asetamine olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui kahju hüvitamise kohustuse aluseks olevat asjaolu ei oleks esinenud. Kahju ei kuulu hüvitamisele ulatuses, milles kahju ärahoidmine ei olnud selle kohustuse või sätte eesmärgiks, mille rikkumise tagajärjel kahju hüvitamise kohustus tekkis. Lepingulist kohustust rikkunud lepingupool peab hüvitama üksnes kahju, mida ta nägi rikkumise võimaliku tagajärjena ette või pidi ette nägema lepingu sõlmimise ajal, välja arvatud juhul, kui kahju tekitati tahtlikult või raske hooletuse tõttu.

Komisjoni hinnangul on juhtumi puhul tegemist kaupleja poolel ettenähtava kahjuga, mille saabumise tõenäosust oli kauplejal võimalik lepingu sõlmimisel ette näha. Seda kinnitab muu hulgas kaupleja selgitus ja kaupleja tüüptingimustesse viidud sätted. Kaupleja on tüüptingimuste p-s 4.11 märkinud, et elektrivõrgus võivad esineda kiired pingemuutused, sh toitepinge lohud, mida ei ole võimalik mõistlikkuse põhimõttest lähtudes vältida ning mis võivad põhjustada häireid tarbija elektriseadmete ja -tarvitite töös või põhjustada elektriseadmete ja -tarvitite kahjustumist.

Komisjoni arvates pidi kaupleja lepingu sõlmimisel ette nägema ja ka nägi ette sellise kahju tekkimise võimalust (tarbimiskoha elektriseadmete kahjustamist) ja põhimõttelist ulatust (seadme parandamise maksumus); seega on tegemist kaupleja poolel ettenähtava kahjuga VÕS § 127 lg 3 tähenduses.

Kaupleja tugineb oma vastuväidetes tüüptingimustele väites, et seadme kahjustamise võimalust pidi ette nägema ka võrguteenuse kasutaja ning kahju tekkimise riisiko lasub täies ulatuses seadme omanikul.

Komisjon hindab esmalt kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada.

Kõnealusel juhul on kaupleja tüüptingimuste (Võrgulepingu tüüptingimused madalpingel kuni 63A) kasutamisele viidanud võrguteenuse lepingu üldsätete esimese punktis. Kaupleja väljatöötatud põhitingimuste plangil asub viide enne põhitingimuste allkirja asukohta. Komisjoni arvates on kaupleja eratarbija elektrilepingu üldtingimuste kasutamisele viidanud piisavalt selgelt. Tüüptingimused on avaldatud kaupleja kodulehel; puuduvad mistahes viited selles, et tarbijal ei olnud võimalust enne lepingu allkirjastamist tüüptingimuste sisust teada saada. Seega on kaupleja tüüptingimused lepingu osaks ning vaidluse lahendamisel tuleb neid hinnata koostoimes seaduste ja lepingu põhitingimustega.

Komisjon peab vajalikuks selgitada kauplejale, et tüüptingimuste sisus omakorda teistele tüüptingimustele, kodulehel asuvatele kirjeldustele ja / või standarditele viitamine ei ole piisav tarbijakaitseaduse § 4 lg 2 tähenduses ning sellisest praktikast tuleb hoiduda. Edasiviidatud asukohtadest leitavad selgitused ja kirjeldused lepingu osaks ei ole.

Järgnevalt hindab komisjon asjasse puutuvaid põhi- ja üldtingimusi ning nende toimet. Kaupleja on vastuses tuginenud p-dele 5.2, 5.2.1, 4.11 ja 11.15. Komisjoni hinnangul on asjasse puutuvateks tüüptingimused 4.11 ja 11.15.

Pooled ei vaidle selles, et kaupleja võrgus võib esineda katkestusi, sh p-s 5.2 ja 5.2.1 ettenähtud olukordades; nende tingimustega ei reguleerita poolte vastutust. Plaanilise katkestusega seonduvad kohustused ei oma vaidluse lahendamisel tähendust.

Võlaõigusseaduse § 42 järgi on tüüptingimus tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoolle kahjuks oluliselt rikutud. Ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoolle lepingu olemusest tulenevaid õiguseid ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks.

Komisjon arvestab tüüptingimuste hindamisel asjaolu, et tarbijal puudus võimalus valida erinevate võrguettevõtjate vahel; samuti puudus tarbijal teenuse olemusest lähtuvalt võimalus jätta leping sõlmimata. Leping sõlmimise viis ja vajadus ei jätnud tarbijale võimalust mõjutada tüüptingimuste sisu. Kaupleja ei ole esile toonud, et tarbijale pakuti lepingu sõlmimisele eelnevalt võimalust saada kauplejalt teavet spetsiifiliste terminite tähenduse ja võimalike mõjude kohta.

Komisjoni arvates on eeltoodut arvestades tühised kaupleja tüüptingimused 4.11 ja 11.15 nende koostoimes.

Tingimus 4.11 „Pooled võtavad arvesse, et elektrivõrgus võivad esineda kiired pingemuutused, sh toitepinge lohud, mida ei ole võimalik mõistlikkuse põhimõttest lähtudes vältida ning mis võivad põhjustada häireid ostja elektriseadmete ja -tarvitite töös või põhjustada elektriseadmete ja -tarvitite kahjustumist. Ostja saab oma elektriseadmeid ja -tarviteid kiirete pingemuutuste eest kaitsta, paigaldades elektripaigaldisse vastavad kaitse- või lisaseadmed. Info kahju ennetamise kohta on kättesaadav veebilehelt”. Tingimus asub peatükis „Võrguteenuse osutamine ja kvaliteedinõuded”, mis viitab kaupleja kohustustele. Tavalise tähelepanelikkuse juures ei pruugi lepingut ettevalmistav tarbija sealt temale laienevaid kohustusi otsida. Tingimuse 4.11 sõnastus ei olegi tarbijat kohustav; tingimuse sisust ei ole võimalik selgelt aru saada, millise kohustuse täitmist kaupleja tarbijalt eeldab ja ootab. Tingimustes sisalduvad mõisted „kiired pingemuutused” ja „toitepinge lohud” on lahti selgitamata ning nende mõju elektriseadmetele ja -tarvititele kirjeldamata.

Tüüptingimuste 11. peatükis „Vastutus kohustuse rikkumise eest” asuva p 11.15 teises lauses on ette nähtud: „Samuti ei hüvita võrguettevõtja punktis 4.11. nimetatud juhtudel elektriseadmete või -tarvitite kahjustumise tõttu tekkinud kahju kiirete pingemuutuste korral sh toitepinge lohud, mis ei ole tingitud võrguettevõtja süülisest tegevusest või tegevusetusest ning ei ole tuvastatud põhjuslikku seost nende vahel”.

Hinnates tingimusi 4.11 ja 11.15 koostoimes ei ole võimalik üheselt mõistetavalt aru saada,

millised on need p-s 4.11 nimetatud juhtumid, millised on tarbija kohustused ja milliste võimalike tarbija rikkumiste tõttu ja millisel põhjusel võiks/saaks kaupleja oma võrgus esinevate pingemuutuste tagajärgede eest vastutuse üle kanda tarbijale.

VÕS § 42 lg 3 järgi loetakse tarbijalepingus ebamõistlikult kahjustavaks eelkõige tüüptingimus, millega välistatakse teise lepingupoole õiguskaitsevahendite kasutamine tingimuse kasutaja suhtes või piiratakse nende kasutamist ebamõistlikult juhuks, kui tingimuse kasutaja jätab lepingust tuleneva kohustuse täitmata või täidab kohustuse mittekohaselt (p 2). Komisjoni arvates vastutab kaupleja oma võrgus esinevate kiirete pingemuutuste ning nendest tingitud tagajärgede eest. Kauplejal on õigus majandusmudelit välja töötades kalkuleerida kulutuste otstarbekuse üle, kuid ökonoomsusega kaasnevat kahju ei saa ebaselgete tüüptingimustega tarbijalepingus üle kanda lepingu teisele poolele.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja on lepingut rikkunud edastades liitumispunkti kaudu tarbija sisevõrku kiireid pingemuutusi, mis kahjustasid võrku lülitatud elektriseadet.

Kaupleja vastutab tarbijal tekkinud otsese varalise kahju eest; tarbija nõue on põhjendatud, tõendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg
/allkirjastatud digitaalselt/

Veiko Kopamees
/allkirjastatud digitaalselt/

Anastasia Nezgovorova
/allkirjastatud digitaalselt/